

Hällefors kommun

**Bildningsnämndens
ekonomiska kontroll
Revisionsrapport**

KPMG AB
2009-03-13
Antal sidor: 15

Innehåll

1.	Sammanfattning	1
2.	Bakgrund	2
3.	Syfte	2
4.	Avgränsning	3
5.	Revisionskriterier	3
6.	Ansvarig nämnd	3
7.	Metod	3
8.	Projektorganisation	3
9.	Resultat av granskning	4
9.1	Ekonomistyrningsprocessen i Bildningsnämnden	4
9.2	Central förvaltning	5
9.3	Elevhälsan	5
9.4	Förskola och familjedaghem Hällefors	5
9.5	Grythyttan	6
9.6	Klockarhagsskolan	7
9.7	Kulturskolan	8
9.8	Pihlskolan	8
9.9	Snäckeskolan och Kronhagsskolan	9
9.10	Sammanställning av budgetavvikelser	10
10.	Sammanfattande bedömning	11

1. Sammanfattning

Vi har av Hällefors kommuns revisorer fått i uppdrag att granska Bildningsnämndens ekonomiska kontroll under år 2008. Granskningen ingår i revisionsplanen för år 2009.

Vi kan konstatera att Bildningsnämnden ej budgeterat för samtliga kända kostnader samtidigt som utökningar i verksamheten gjorts under året utan att det funnits en tydlig plan för hur det ska finansieras.

I verksamheternas budgetar finns ej avsatt för vikariekostnader trots att det förekommer att vikarier tas in vid frånvaro. Det finns dock inga uppföljningar av i vilken omfattning det sker eller hur stora kostnader det är.

Att det ej finns medel avsatt för vikariekostnader skulle kunna tolkas som att nämnden har för avsikt att inga vikarier skall sättas in vid frånvaro där arbetstagaren uppbär lön t ex semester eller vid sjukfrånvaro med sjuklön. Vi har dock ej funnit att nämnden gjort något sådant ställningstagande och vi uppfattar ej heller att det finns några beslut om detta i förvaltningen.

Bildningsnämnden har under år 2008 fattat beslut om ett flertal personalutökningar som skulle finansieras genom minskade vikariekostnader trots att det ej finns budgeterat för detta. Vi menar att ha en ambition att kunna ”hämta in” utökningar som gjorts i verksamheten genom att ej sätta in vikarier är orealistiskt med tanke på att det ej är budgeterat för vikariekostnader.

Vi anser att den bristande kontroll som Bildningsnämnden haft på ekonomin under 2008 beror på ett antal olika faktorer.

- Budgeten för år 2008 var underbalanserad då samtliga kända kostnader, t.ex, vikariekostnader, ej fanns budgeterade.
- Beslut har fattats om utökningar där det antingen inte gjorts realistiska bedömningar av hur det ska finansieras alternativt har det inte funnits några förslag till finansiering.
- Ett generellt sparuppdrag har lagts ut på samtliga verksamheter. Då det ej är preciserat hur besparingarna skall ske är det dock svårt att följa om verksamheterna klarat sparuppdraget.

Trots ovanstående har de ekonomiska prognoser som avlämnats från förvaltningen under hela året visat på att nämnden skulle klara kostnaderna inom 2008 års budget.

Vi kan konstatera att de utökningar som beslutats i nämnden alternativt informerats om in nämnden sammantaget borde ge signaler om att det skulle bli svårt att uppnå ett resultat i balans. Vår granskning visar också att utökningar gjorts i verksamheten som ej rapporterats skriftligt till nämnden och ej funnits med i de prognoser som lämnats. Vi har dock haft svårt att i sin helhet kunna identifiera vilken information som getts till

nämnden om den ekonomiska utvecklingen då enligt uppgifter vid våra intervjuer också en hel del information givits muntligt förutom de prognoser som redovisats.

Vår sammanfattande bedömning är dock att en väsentlig förbättring måste ske av Bildningsnämndens styrning och kontroll av ekonomin. Nämnden måste ställa krav på tydliga och realistiska beräkningar och redovisningar av kostnader t.ex, vid beslut om förändringar i verksamheten. I den ekonomiska situation som Hällefors kommun befinner sig i finns inget utrymme att fatta beslut om utökningar som inte finns tydligt preciserat hur de ska finansieras. Vi vill också påpeka att ej budgetera för kända kostnader t.ex. vikarier medför en bristande styrning av ekonomin.

2. Bakgrund

Vi har av Hällefors kommuns revisorer fått i uppdrag att granska Bildningsnämndens ekonomiska kontroll. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2009.

Bildningsnämndens ekonomi har under en följd av år uppvisat ekonomiska underskott och prognoser som kraftigt avvikit mot resultatet. Under år 2007 kunde revisorerna konstatera att Bildningsnämnden förbättrat sin prognossäkerhet även om de fortfarande uppvisade ett större underskott i bokslutet. Vid delårsrapporten år 2008 prognostiserade Bildningsnämnden ett resultat som i det närmaste bedömdes till +/- 0. I samband med bokslutsarbetet år 2008 uppdagades att Bildningsnämnden gjort en kraftig felbedömning i sitt prognosarbete och nämnden uppvisar för år 2008 ett resultat om – 3,8 Mkr.

Hällefors kommuns revisorer bedömer att det finns *risk* för att Bildningsnämnden ej har en tillfredsställande ekonomiska kontroll avseende hela nämndens verksamhetsområde.

3. Syfte

Syftet med granskningen har varit att bedöma om Bildningsnämndens ekonomiska styrning och kontroll varit tillfredsställande under år 2008.

Vi har därför granskat

- Hur budgetprocessen sker inom Bildningsnämnden,
- Vilka underlag och analyser som ligger till grund för budget- och prognosbedömningarna,
- Vilka funktioner som är delaktiga och ansvariga för budgetarbetet/processen,
- Vilka faktorer som bidragit till de kraftiga avvikelserna mellan prognos och bokslut,
- Inom vilka verksamhetsområden som avvikelserna uppstått,

- På vilket sätt nämnden görs delaktigt i underliggande analyser och bedömningar.

4. Avgränsning

Granskningen har omfattat den ekonomiska kontrollen av Bildningsnämndens verksamhet under år 2008.

5. Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller:

- Tillämpbara interna regelverk, policys och fullmäktigebeslut

6. Ansvarig nämnd

Granskningen har avsett Bildningsnämnden

7. Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Intervjuer med Bildningsnämndens ordförande, ekonomichef, förvaltningschef Bildningsförvaltningen, förvaltningssekreterare Bildningsförvaltningen och samtliga rektorer,
- Granskning av ekonomiska rapporter och prognoser under år 2008,
- Granskning av beslut och övriga underlag,
- Kommunikation med Bildningsnämnden.

8. Projektorganisation

Granskningen har genomförts av Karin Helin Lindkvist, certifierad kommunrevisor.

9. Resultat av granskning

9.1 Ekonomistyrningsprocessen i Bildningsnämnden

De beslut som finns avseende ekonomistyrningen i nämndens verksamhet är det kom-
mungemensamma "Ekonomi och verksamhetsstyrning i Hällefors kommun". Nämnden
har inte antagit några egna styrdokument.

Fördelningen av internbudgeten sker genom att ansvarig rektor gör en genomgång av
befintlig verksamhet och bedömer vilka förändringar som kommer att ske under året.
Efter en sammanvägning av samtliga områdens budgetförslag vägs det ihop med tillde-
lad budgetram för att kunna bedöma om budgeten är i balans eller om reduceringsupp-
drag skall ges till enheterna. För budget 2008 innebar detta att enheternas budgetar re-
ducerades med totalt 1 460 tkr. I denna summa ingick en utökning på central förvaltning
som en ofördelad budget samtidigt som de fick en reduktion med 568 tkr. Vi har inte
funnit att det preciserats hur enheterna ska genomföra sina reduceringar.

I budgetförslaget finns upptaget ett antal kostnader som bedöms komma att uppstå un-
der året men som ej finns specifikt budgeterat för. Dock anges att den ofördelade budge-
ten skall användas till dessa kostnader.

Bildningsnämnden fattade ett beslut 2007-01-30 om att volymtimmar skulle införas i
förskolan. På nämndens sammanträde 2007-02-27 återtog dock detta beslut då ärendet
ej MBL-förhandlats innan beslutet. Enligt det beslutet skulle det vara 200 barntimmar
per personal och vecka inom förskolan och 170 barntimmar per personal och vecka
inom familjedaghemmen. Vi har ej funnit att något nytt beslut om volymtimmar har
tagits. Vi har ej heller funnit att nämnden fattat några beslut om hur dessa volymtimmar
ska användas t.ex. ska förändringar av bemanningen ske kontinuerligt under året eller
enbart i samband med nytt budgetår, hur ska bedömas om det är tillfälliga eller varakti-
ga förändringar osv. Vi kan dock konstatera att begreppet volymtimmar används som ett
mått på vilka resurser som ska finnas inom förskolan. En redovisning gjordes i mars
2008 till nämnden av antalet volymtimmar i förskolan.

Vi har ej funnit att det finns samma typ av nyckeltal inom skolans verksamhet.

9.2 Enheternas prognoser och resultat

Vi har genom intervjuer samt studier av ekonomisk rapportering haft för avsikt att iden-
tifiera vilka faktorer och beslut som medfört den avvikelse som uppstått mellan progno-
ser och bokslut. I de ekonomiska rapporterna vi tagit del av är kostnaderna fördelade på
ansvarsnivå medan intäkterna är summerade på förvaltningsnivå. Det preliminära resul-
tatet som redovisats till oss avser dock nettokostnaderna.

9.2.1 Central förvaltning

Inom förvaltningskontor finns kostnader för bland annat bildningsförvaltningen, bildningsnämnden, vaktmästare, bibliotek, avskrivningskostnader för hela grundskolan. Här finns också budgeterat 391 tkr som är ofördelat.

Fritidsverksamheten består av föreningsbidrag samt kostnader och intäkter för fritidslokaler. Elever i annan kommun avser interkommunala kostnader och intäkter i grundskolan, interkommunala kostnader för gymnasieskolan, förskolan och fritidshem, skolskjutsar för grundskolan och gymnasieskolan samt andra tillhörande kostnader för elever i annan kommun.

Överskottet inom central förvaltning är till följd av lägre kostnader för elever i annan kommun, feriearbeten, nämnd, bibliotek, Brottförebyggande rådet (BRÅ) och förvaltningskontoret.

	Budget helår	Bokfört delårsrapport	Prognos delår	Bokslut avvikelse
Kostnader	36 691	17 299	560	946
Förvaltningskontor	9 317	5 887	-271	224
Fritidsverksamhet	2 583	1 793	-22	-21
Elever i annan kommun	24 791	9 619	854	743

9.2.2 Elevhälsan

Elevhälsan består av elevhälsa (skolsköterskor, kuratorer, psykolog och specialpedagoger), särskola, två små undervisningsgrupper och modersmålsundervisningen. Inför 2008 såg rektor ett behov av utökad modersmålsundervisning vilket dock ej fanns utrymme för i budgeten. Under året har en modersmålslärare varit sjukskriven under en längre tid och ej ersatts med vikarie vilket gjort att det här blev lägre kostnader än budgeterat. Under året har det funnits två anställda med s.k instegsjobb för vilken kommunen delvis får bidrag för lönekostnaderna.

	Budget helår	Bokfört delårsrapport	Prognos delår	Prel, resultat, bokslut 2008
Kostnader	8 610	5 410	0	
Nettokostnader				264

9.2.3 Förskola och familjedaghem Hällefors

Inom Hällefors centralort finns tre förskoleenheter varav två har ca 55 barn var och en har ca 35 barn. I Hällefors kommun finns också fem dagbarnvårdare som ingår inom detta ansvarsområde.

Under året startades Familjecentralen efter beslut av nämnden. Förskolan fick en utökning i budgeten motsvarande en 50 % tjänst medan hyreskostnaden belastade den centrala förvaltningens konto. Övriga kostnader för Familjecentralen har ej budgeterats men belastat förskolans budget. Enligt rektor är den beräknade kostnaden för Familjecentralen 200 tkr på helår. Då verksamheten startade 2008-04-01 blev kostnaden för Familjecentralen år 2008 ca 150 tkr.

Vikariekostnader finns ej budgeterat för och rektor menar att det är svårt att beräkna hur mycket vikarierna har kostat under år 2008. Dock blev sommarverksamheten dyrare än tidigare år då fler barn var i behov av omsorg under sommaren.

För dagbarnvårdarna fördes en förhandling med Kommunal vilket resulterade i en uppgörelse som innebar att kommunen fick betala ut 150 tkr. Under året avslutades också två dagbarnvårdare som då fick sammanlagt 100 semesterdagar utbetalat i pengar. Inom dagbarnvårdarverksamheten har också funnits en obudgeterad kostnad för avgångsvederlag till dagbarnvårdare om ca 40 tkr. Under första halvåret fanns också en utökning på dagbarnvårdartjänst med 50%. För lågt beräknad omkostnadsersättning till dagbarnvårdare gav kostnad om 100 tkr högre än budgeterat.

I förskolans budget fanns en beräknad besparing på hyror med 200 tkr vilket ej genomfördes.

Inom verksamheten har under året funnit en s.k. "plusjobbare" för vilken kommunen fick betala 40 tkr som bidraget inte täckte.

I verksamheten har också funnit ett barn med behov av särskilt stöd vilket också medfört en högre kostnad än beräknat.

Rektor uppger att från augusti månad har aviserats att personalkostnaderna inte skulle komma att hållas för år 2008. I slutet på oktober bedömde rektor att resultatet för 2008 skulle uppgå till -1 Mkr inom ansvarsområdet .

	Budget helår	Bokfört delårsrapport	Prognos delår	Prel, resultat, boks slut 2008
Kostnader	15238	11471	-525	
Nettokostnader				- 1 230

9.2.4 Grythyttan

I Grythyttans rektorsområde ingår skola f-5 samt förskola. Inom förskolan har en volymökning skett under 2008 vilket medfört att bemanningen inom förskolan utökats i enlighet med den modell som finns för volymtimmar. Rektor har under året gjort en genomgång vilka effekter systemet med volymtimmar ger i verksamheten och har också ställt frågan hur det ska hanteras budgetmässigt. Till detta har också kommit högre per-

sonalkostnader än budgeterat i form av vikariekostnader bland annat beroende på ett högre behov inom förskolan under sommaren. En assistent, 30 % sysselsättningsgrad, har anställts under året (anställningsbeslutet är påskrivet av förvaltningschefen) som har bokförts på Grythyttans konto till en kostnad om 41 tkr. Enligt rektor har förvaltningschefen utlovat att kostnader för Svenska2 skulle bokföras på centralt konto vilket inte gjorts.

	Budget helår	Bokfört delårsrapport	Prognos delår	Prel, resultat, bokslut 2008
Kostnader	13249	8781	41	
Nettokostnader				-472

Även inför 2009 ser rektor att det finns obudgeterade kostnader. Det gäller dels bemanning efter volymtimmar och vikariekostnader på samma sätt som 2008. Det finns också en risk för att elkostnaderna kommer att bli högre i de nya lokalerna. Rektor kan också se en betydande kostnadsökning när det gäller kosten då tjänsten i dag köps från omsorgsförvaltningen vilket är dyrare än då det fanns inom den egna verksamheten.

9.2.5 Klockarhagsskolan

Klockarhagsskolan är en skola för elever i år 6 till 9. Skolans elevantal har minskat med ca 100 elever under de senaste tre åren vilket medfört att organisationen har anpassats och en neddragning har gjorts under de senaste åren med motsvarande 5-6 heltidstjänster. I skolans budget finns ej avsatt för vikariekostnader vilket gör att detta måste hämtas in genom att i möjligaste mån omfördela för att hålla nere denna kostnad. Under år 2008 avslutades en anställning som innebar en kostnad i form av avgångsvederlag om 250 tkr. Denna kostnad bokfördes på år 2008 vilket ej fanns medräknat i prognoserna då rektor och personalansvarig hade beräknat att denna skulle bokföras på år 2009.

Rektor går för närvarande på rektorsutbildningen vilket innebar en utökad kostnad år 2008 om 15 tkr vilket ej finns budgeterat.

	Budget helår	Bokfört delårsrapport	Prognos delår	Prel, resultat, bokslut 2008
Kostnader	24808	10264	-127	
Nettokostnader				-208

År 2009 skall Klockarhagsskolan minska sina kostnader med 1 500 tkr på grund av ytterligare sjunkande elevantal.

9.2.6 Kulturskolan

Kulturskolans verksamhet består av bild, dans, musik och teaterverksamhet, för barn och ungdomar på fritiden, en fritidsklubb/fritidshem för barn i skolår 3-6, en fritidsklubb kvällstid skolår 6, t.o.m gymnasiet och kulturverksamhet till barn i förskolan. Enligt reglemente har kulturskolan också ansvar för bild och musikundervisningen enligt timplanen i grundskolan, ett tillägg finns för dans och teater. Gymnasieskolan köper sina estetiska kurser från kulturskolan.

I budgetarbetet för den verksamhet som sker inom grundskolan går rektor igenom timplanerna och antal barn för att se vilka behov som finns på respektive skola. Då en stor del av Kulturskolans verksamhet sker inom ramen för grundskolans verksamhet är budget och planering i hög grad beroende av hur de olika skolorna organiserar sin verksamhet.

Under 2008 överfördes bildundervisning för åk 6-9 från Klockarhagsskolan till Kulturskolan för vilken Kulturskolan ej fick full kompensation år 2008. Inom Kulturskolan har under 2008 funnits en person som haft nystartjobb för vilket arbetsgivaren får stå för en viss del av kostnaden. Enligt rektor gav förvaltningschefen löfte om att skolan skulle få ha denna tjänst under året trots att det ej fanns medel budgeterat för det. Rektor beräknar denna kostnad till ca 100 tkr. Nämnden har gett Kulturskolan i uppdrag att starta babysång under året. I samband med beslutet avsattes inga pengar för denna nya verksamhet. Rektor bedömer kostnaden år 2008 till ca 12 tkr.

	Budget helår	Bokfört delårsrapport	Prognos delår	Bokslut
Kostnader	9177	6113,1	0	
Nettokostnader				-199

9.2.7 Pihlskolan

Pihlskolan är Hällefors kommuns gymnasieskola samt KOMVUX. En stor del av skolans elever kommer från andra kommuner vilket gör att intäkter för interkommunala ersättningar i hög grad påverkar skolans ekonomi. Enligt rektor ger en elev från annan kommun en intäkt på mellan 121 till 146 tkr/år.

Pihlskolans rektor uppger att muntlig rapportering getts vid flera tillfällen under året hur den ekonomiska utvecklingen sett ut. Den bedömning som gjorts från skolan har varit att intäkter i form av interkommunala ersättningar skulle bli ca 1,2 Mkr lägre än budgeterat. Kostnader för löneökningar budgeterades till 3 % men avtalet blev 4,5 % vilket innebar en högre kostnad än beräknat med ca 200 tkr. I samband med budget 2009 fattades beslut om att tjänsten som biträdande rektor ej skulle återbesättas. Det innebar att när rektor avgick på grund av pension och dåvarande biträdande rektor fick denna tjänst återbesättas ej biträdande rektorstjänsten. En viss besparing gjordes under 2008 till följd av detta.

	Budget helår	Bokfört delårsrapport	Prognos delår	Prel, resultat, bokslut 2008
Intäkter	11549	5026	-629,8	
Kostnader	26889	17458	629,80	
Nettokostnader				-1 688

9.2.8 Snäckeskolan och Kronhagsskolan

Rektorsområdet består av två skolor både år f-5.

På Snäckeskolan har anställts en assistent till en elev som har stora behov av hjälp under skoldagen. Detta var en kostnad, beräknad till ca 170 tkr som uppstod under 2008 och var därför ej budgeterad.

På Snäckeskolan gjordes en neddragning med 5,7 tjänster under 2007. Rektor bedömde dock att denna minskning medförde så stor belastning på personalen att det var ett stort arbetsmiljöproblem. På grund av detta utökades bemanningen igen med motsvarande 2,0 tjänster. Enligt rektor fattades detta beslut i samförstånd mellan förvaltningschef och nämndens ordförande. Information om denna utökning har skett till nämnden i samband med budgetuppföljningarna.

En förstärkning har skett periodvis under året för att klara undervisningen i förberedelseklasserna. Enligt rektor har en skrivelse gått till nämnden där information gavs om detta. En personalförstärkning skedde från jan 2008 till juni på 50%. Idrottslärare lärarlyftet har också till viss del belastat budgeten

En uppföljning av vikariatskostnaderna visar att dessa kostnader uppgått till ca 500 tkr dock är allt ej utökade kostnader då det till viss del täckt långtidssjuk som ej uppburit sjuklön. På fritidshemmen har under sommaren funnit två semestervikarier vilket ej finns budgeterat för.

	Budget helår	Bokfört delårsrapport	Prognos delår	Prel, resultat, bokslut 2008
Kostnader	20502	14398	-677	
Nettokostnader				-1 229

Kostnaderna för den personliga assistent som anställdes under 2008 är ej heller budgeterade under år 2009. Enligt rektor har dock denna kostnad tagits med i prognoserna för år 2009.

9.3 Sammanställning av budgetavvikelser

Vi har tagit del av Bildningsnämndens protokoll under år 2008 för att följa vilken rapportering som skett till nämnden avseende den ekonomiska utvecklingen och vilka beslut som nämnden fattat som påverkade ekonomin under året.

<u>Ökade/minskade kostnader el intäkter enligt beslut i nämnd alt. rapporterat till nämnd</u>		Finansiering
Utökning tjänster	844	minskade vikariekostnader
- Snäckeskolan 200% vt 100% ht		
- Kronhagsskolan 50 %		
- Gröna katten 50 %		
Vaktmästare	200	från ofördelat
Assistentorganisationen utökning	249	från ofördelat
Avtal dagbarnvårdare	150	
Skola 2010	42	
Flytt av Västra skolan till Sörgården	140	från ofördelat
Interkommunala ers minskade kostnader	-629	
Biblioteket	50	från ofördelat
Familjecentralen	150	från ofördelat
Interkommunala ersättningar, minskade intäkter	1 211	
<u>Summa</u>	<u>2 407</u>	
<u>Ökade kostnader ej beslut/rapporterat till nämnd, större poster</u>		
Förskola, hyressänkning ej genomförd BO	200	
Löneavtal 2007	560	
Bildlärare	170	
Personlig assistent skolan	170	
Dagbarnvårdare omkostners.		
+semers.+avgångsvederlag+utökn 50% 6 mån (KPMG:S beräkning)	370	
Nystartjobb Kulturskolan	100	
<u>Summa</u>	<u>1 610</u>	
<u>Summa</u>	<u>4 017</u>	
Generellt sparuppdrag som fördelats på enheterna, ej definierat hur det ska genomföras	1 020	
Ej budgeterade vikariekostnader	Summa ?	

Ovanstående bild visar att nämnden fattat beslut alternativt rapportering skett, avseende ökade kostnader eller minskade intäkter med motsvarande 2 407 tkr.

Inför budgetåret fanns en ofördelad budget om 391 tkr på central förvaltning att användas till oförutsedda kostnader. Ovanstående sammanställning visar att beslut har fattats om utökningar på 740 tkr som ska finansieras av denna ofördelade budget vilket innebär att det här är en differens om ca 350 tkr.

Den redovisade kostnaden för utökning av tjänster på 843,6 tkr är den återstående kostnaden efter att avdrag gjorts för beräknade besparingar (t ex. vakanshållning av tjänster) i syfte att finansiera utökningarna. Beräkningen bygger på att utökningen på Snäckeskolan skulle vara 200 % under vårterminen men minskas till 100 % under höstterminen. Dock bibehålls utökningen om 200 % även under höstterminen. Det innebär att den totala utökningen av tjänster på Snäckeskolan, Kronhagsskolan och Gröna katten blev 300 % under året. Enligt våra beräkningar kostar en utökning motsvarande 300 % ca 1 300 tkr per år.

Vi har genom våra intervjuer haft för avsikt att även identifiera vilka utökade eller obudgeterade större kostnader som funnits i verksamheterna under året och som ej kan återfinnas i protokoll från nämndens sammanträden. Vi har då kunnat identifiera kostnader om 1 610 tkr som ej budgeterats och som vi genom protokoll ej kan se har rapporterats till nämnden. Om muntlig rapportering skett till nämnden gällande dessa utökningar kan vi dock ej uttala oss om.

I budgeten finns ej medel avsatta för vikariekostnader men enligt uppgift förekommer att vikarier sätts in vid frånvaro vilket ger en utökad kostnad. Det finns dock inga beräkningar på hur mycket denna utökade kostnad är.

Ett generellt sparbeting har också lagts på verksamheterna om totalt 1 460 tkr.

Vi har genom att ta del av förvaltningens prognosrapporter kunnat konstatera att förvaltningen prognostiserat under hela året att budgeten skulle hållas.

Inledande timmen på varje nämndsammanträde deltar samtliga rektorer. Under denna timme sker en muntlig rapportering till nämnden och ledamöterna har också möjlighet att ställa frågor till rektorerna. Vad som rapporteras och diskuteras under denna timme protokollförs ej vilket gör det omöjligt för oss att få en helhetsbild av vilken information nämnden fått under året avseende ekonomin.

10. Sammanfattande bedömning

Vi kan konstatera att Bildningsnämnden ej budgeterat för samtliga kända kostnader samtidigt som utökningar i verksamheten gjorts under året utan att det funnits en tydlig plan för hur det ska finansieras. Vi menar t.ex. att ha en ambition att kunna "hämta in" utökningar som gjorts i verksamheten genom att ej sätta in vikarier är orealistiskt med tanke på att det ej finns extra medel avsatta för vikariekostnader.

För att beskriva vilka möjligheter som finns för verksamheterna att kompensera kostnader för utökningar genom att ej sätta in vikarier har vi gjort nedanstående bild som visar

de mest förekommande orsakerna till frånvaro och hur det påverkar ekonomin vid tillsättande alternativt ej tillsättande av vikarie.

Bilden är mycket övergripande och tar t.ex. ej hänsyn till att vikariens lön kan skilja sig mot den ordinarie anställdes lön eller att frånvaro i allmänhet är semesterlönegrundande vilket också är en kostnad. Beräkningen bygger på en månadslön om 25 000 kronor plus personalomkostnader.

	Sjukfrånvaro dag 1, karensdag, ej lön,	Sjukfrånvaro dag 2 -14 lön 80 %	Sjukfrånvaro dag 15 -.	Vård av sjukt barn, tjänstledighet utan lön	Semester eller annan frånvaro med lön
Vikarie sätts ej in	Besparing 1600 kr	Besparing 320 kr	Besparing 1600 kr	Besparing 1600 kr	Besparing 0 kr
Vikarie sätts in	Besparing 0 kr	Utökning 1 280 kr	Besparing 0 kr	Besparing 0 kr	Utökning 1 1600 kr

Verksamhetens möjlighet att minska lönekostnaderna för att hämta in en utökning av kostnader som gjorts i verksamheten är endast i de fall det uppstår en frånvaro utan lön t.ex. vård av sjukt barn eller sjukfrånvaro dag 1- 14 (endast 20% lägre kostnad dag 2-14), och vikarie ej sätts in. I övriga fall är en frånvaro som ej ersätts med vikarie kostnadsneutral.

För att kunna finansiera en utökning genom att inte sätta in vikarier måste alltså den ordinarie personalen ha obetald frånvaro i lika stor omfattning som den utökning som gjorts. För att belysa det ytterligare ges här ett räkneexempel:

En utökning görs med två heltidstjänster på en skola. Den beräknade månadslönen är 25 000 kr vilket ger en årskostnad för utökningen med 850 tkr inkl. personalomkostnader. På skolan finns 30 anställda. Om en frånvarodag ger ett löneavdrag på ca 1 600 inkl. personalomkostnader innebär det att varje anställd måste ha i genomsnitt ca 18 frånvarodagar utan lön för att utökningen skall finansieras samtidigt som ingen betald frånvaro ersätts med vikarier.

I det fallet skulle utökningen klaras inom budgetramen men det skulle dock inte innebära att det i realiteten skett någon utökning utan endast en omfördelning.

Bildningsnämnden har under år 2008 fattat beslut om ett flertal personalutökningar som skulle finansieras genom minskade vikariekostnader trots att det ej finns budgeterat för detta. En förutsättning för att dessa utökningar ska kunna klaras inom budgetramen är därmed att den ordinarie personalen har en så stor frånvaro utan lön att det kompenserar utökningarna.

Vi kan se två möjligheter till att nämnden fattat beslut om ovanstående utökningar. Antingen att det ej funnits en medvetenhet om hur budgeten är uppbyggd och därmed ej

heller förståelse för vilka möjligheter som finns att hämta in utökningar genom att ej sätta in vikarier. Det andra alternativet är att det redan när utökningarna gjorts funnits en medvetenhet om att utökningarna inte kommer att rymmas inom befintlig budgetram.

I budgeten finns ej medel avsatta för vikariekostnader trots att verksamheterna har kostnader för detta under året. Vi har dock ej funnit att nämnden tagit någon ställning till om vikarier ej får användas eller ej vid betald frånvaro och vi uppfattar ej heller att det finns några beslut om detta i förvaltningen. Vid våra intervjuer har vi förstått att vikarier till viss del sätts in även vid betald frånvaro t. ex. semester. Det finns dock inga beräkningar på hur stora vikariekostnaderna är utöver budget.

Vi anser att den bristande kontroll som Bildningsnämnden haft på ekonomin under år 2008 beror på ett antal olika faktorer. Budgeten för år 2008 kan betraktas som underbalanserad då samtliga kända kostnader, t.ex. vikariekostnader ej fanns budgeterade. Till detta har beslut fattats om utökningar där det antingen inte gjorts realistiska bedömningar av hur det ska finansieras alternativt har det inte funnits några förslag till finansiering. Trots detta har de ekonomiska prognoser som avlämnats från förvaltningen under hela året visat på att nämnden skulle klara kostnaderna inom 2008 års budget.

Vi har haft svårt att i sin helhet kunna identifiera vilken information som getts till nämnden om den ekonomiska utvecklingen då en hel del information skett muntligt och ej dokumenterats. Vi kan dock konstatera att enbart de utökningar som beslutats i nämnden alternativt informerats om nämnden sammantaget borde ge signaler om att det skulle bli svårt att uppnå ett resultat i balans. Samtidigt har vi förstått att utökningar också gjorts i verksamheten som ej rapporterats till nämnden.

Vår sammanfattande bedömning är att en väsentlig förbättring måste ske av Bildningsnämndens styrning och kontroll av ekonomin. Nämnden måste ställa krav på tydliga och realistiska beräkningar och redovisningar av kostnader t.ex. vid beslut om förändringar i verksamheten. I den ekonomiska situation som Hällefors kommun befinner sig i finns inget utrymme att fatta beslut om utökningar som inte finns tydligt preciserat hur de ska finansieras eller att ej budgetera för kända kostnader, t.ex. vikarier.

Örebro dag som ovan

Karin Helin Lindkvist
Certifierad kommunrevisor